

Salorinteen päiväkodin suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä

päivämäärä 28.9.2023

Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Tavoitteena, että lapset oppivat työskentelemään yhdessä ja he saavat tilaisuuden harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

Yhteisöjen rakenteiden ja käytäntöjen tulee edistää hyvinvointia ja turvallisuutta

Perusopetuslaki ja perusopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttävät, että kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi laaditaan yksikkökohtainen suunnitelma.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki edellyttävät, että kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti.

Esi- ja perusopetus

Arvoperusta Opetussuunnitelmien perusteissa lähtökohtana on lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus, elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Jokainen lapsi ja nuori on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Opetuksen ja kasvatuksen tulee tukea lasta ja nuorta kasvamaan ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Sivistyksen kuuluu taito käsitellä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja rohkeasti. Arvoperusta tulee näkyä eri yksiköiden toimintakulttuurissa.

Muutokset, jotka tulivat 1.8.22 voimaan, ovat lyhyesti (OPH)

- Lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen edun ensisijaisuus on jatkossa huomioitava esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä.
- Lasten ohjaaminen yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa. Lisätty myös tarkennus aikuisen läsnäolosta ja ohjauksesta turvallisuuden varmistamiseksi.
- Opettajan, päiväkodin johtajan ja rehtorin ilmoitusvelvollisuus. Heillä on jatkossa velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilystä kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä lasta

Salorinteen päiväkodin suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

Hyvä kohtelu on jokaisen lapsen oikeus. Turvallisessa kasvuympäristössä lapsi voi kasvaa ilman pelkoa kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta. Jokainen voi kokea itsensä hyväksytyksi sellaisena kuin on uskaltamalla tuoda omat näkemyksensä ja mielipiteensä esille. OPH/OKM-Ei kaikelle väkivallalle

1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan

Kiusaamisen muodot: verbaalinen, fyysinen ja psyykinen. Miten nämä näkyvät arjessa.

Kiusaaminen on loukkaavaa toiseen henkilöön kohdistuvaa henkistä ja/tai fyysistä satuttamista tai tarkoituksellista pahan mielen aiheuttamista. Henkistä kiusaamista ovat mm. lällättely, kiristäminen, uhkailu, pomottaminen, rumasti puhuminen ja vastaaminen. Fyysistä kiusaamista ovat mm. lyöminen, potkiminen, nipistely, leikkien rikkominen ja häiritseminen sekä kaikenlainen tarkoituksellinen toisen satuttaminen. Sen ei välttämättä tarvitse olla toistuvaa, vaan ratkaisevaa on lapsen reagointi tai oma kokemus.

Tilanteita, joissa tapahtuu edellä mainittuja asioita, jotka voidaan kokea kiusaamisena, kohdataan päivittäin. Lapset suhtautuvat eri tavoin siihen mikä on kiusaamista ja mikä ei. Tällöin on tärkeä auttaa lapsia asettamaan asiat oikeaan mittasuhteeseen.

2. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän käsitteiden käsittely henkilöstön, esioppilaiden ja varhaiskasvatuksen lasten kanssa.

Väkivallasta, kiusaamisesta ja häirinnästä keskustellaan lasten kanssa. Käsittelemme kiusaamisen käsitettä ikätasoisesti sekä mallinamme leikki- ja kaveritaitoja, luemme tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistavia kirjoja sekä harjoittelemme tunteiden nimeämistä ja käsittelyä. Kiusaamisesta ja lasten oikeuksista puhutaan yhdessä lasten kanssa niin, että lapsi ymmärtää oikeutensa koskemattomuuteen sekä toisen kauniin kohtelun merkityksen.

3. Yleistä kiusaamisen ehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.

Kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen laadukasta pedagogiikkaa. Kiusaamisen ehkäisy perustuu henkilöstön omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön.

Kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä, toimintaohjeet kiusaamistilanteiden puuttumiseen, tukitoimet ja toimenpiteet teon tekijän, että sen kohteena olevan osalta.

Hyvä tapa ennaltaehkäistä kiusaamista ja edistää rauhallista yhteiseloja on toimia pienryhmissä. Pienryhmä vähentää levottomuutta ja antaa aikuisille otollisen tilanteen havainnoida lapsia ja heidän sosiaalisia suhteitaan. Ryhmässä olemista täytyy opetella samalla lailla kuin muitakin taitoja. Toisten kanssa oleminen, oman paikan löytäminen, erilaisuuden sietäminen, tunteiden tunnistaminen ja ystävyys syntyminen tarvitsevat aikaa ja vaativat harjoittelua.

Lapset harjoittelevat leikki- ja kaveritaitoja toimiessaan ryhmässä. Näihin taitoihin kuuluvat: kuuntelu, keskustelu/neuvottelu, vuorottelu, oman vuoron odottaminen, jakaminen, oikean ja väärän erottaminen sekä sovittelu tilanteen mukaan.

Päiväkodissa pyrimme opettamaan lapsille elämän kannalta tärkeitä taitoja, joihin kuuluvat tunnetaidot, yhteistyötaidot sekä mielipahan sallittu ilmaisumuoto. Yhdessä harjoittelemme keskustellen ja leikkien avulla myös oikeudenmukaisuutta ja empatiakykyä.

Kasvattajan tehtävänä on luoda ryhmään turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri. Tavoitteena on, että lapsi uskaltaa kertoa kaikista asioistaan kasvattajille, myös kiusaamisesta. Lasta kuullaan ja hänen kokemuksensa ja tunteensa otetaan aina vakavasti.

Edellytys kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen on tieto siitä, mitä ryhmässä oikeasti tapahtuu. Tämä mahdollistuu siten, että kasvattaja on ryhmässä aidosti läsnä, tuntee lapset ja havainnoi lasten leikkejä. Kaikkien aikuisten tehtävänä on muistaa oman mallin antamisen merkitys niin puheissa kuin käytöksessä. Miten kohtelemme toisiamme, ja millaiset arvot siitä välittyvät.

Kiusaamistilanteeseen puuttuu heti paikalla oleva aikuinen. Tilanne rauhoitetaan ja selvitetään MiniVerso -sovittelumenetelmää soveltaen kaikkien osapuolten kesken. Tärkeää on jokaisen lapsen tasapuolinen kuuntelu. Lapsen/lasten ikätaso huomioidaan. Yli 3-vuotiailla kaikki osapuolet ovat mukana selvittelyssä. Pienemmillä leikki pysäytetään, lapselle/lapsille sanoitetaan tilanne, leikkiä mallinnetaan ja ohjataan.

4. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Toimenpiteet ja puuttumisen keinot:

Ennakoimme mahdollisia väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen tilanteita ja pyrimme ohjaamaan toiminnan kulkua niin, että tilanteet vältetään. Väkivaltaan tai aggressiiviseen käyttäytymiseen puuttuu välittömästi kasvattaja, joka tilanteen havaitsee. Hän keskeyttää tilanteen ja selvittää sen yhdessä lasten kanssa.

Konkreettiset ikätason mukaiset toimintakäytänteet ovat kirjattuna ryhmien toimintasuunnitelmissa.

5. Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Ehkäisevät toimenpiteet ja puuttumisen keinot:

Ennakoimme tilanteita ja ohjaamme lapsia leikkien valinnassa. Lapset jakaantuvat useisiin, pieniin leikkitaloihin leikki- ja toimintarauhan varmistamiseksi. Häirinnän tilanteet selvitetään yhdessä lasten kanssa keskustelemalla.

6. Yhteistyö veon, koulukuraattorin ja muiden tahojen kanssa

Veo työskentelee päiväkodissa säännöllisesti ja hän voi tarvittaessa ohjata kasvattajia kiusaamistilanteiden käsittelyssä ja kohtaamisessa.

7. Yhteistyö huoltajien kanssa

Tärkeä osa kiusaamisen ehkäisyä on luottamuksellinen yhteistyö vanhempien kanssa.

8. Suunnitelmaan perehdytys ja tiedottaminen (henkilöstö, lapset, huoltajat).

Päivitetään ja arvioidaan toimintakauden alussa ja tarvittaessa.

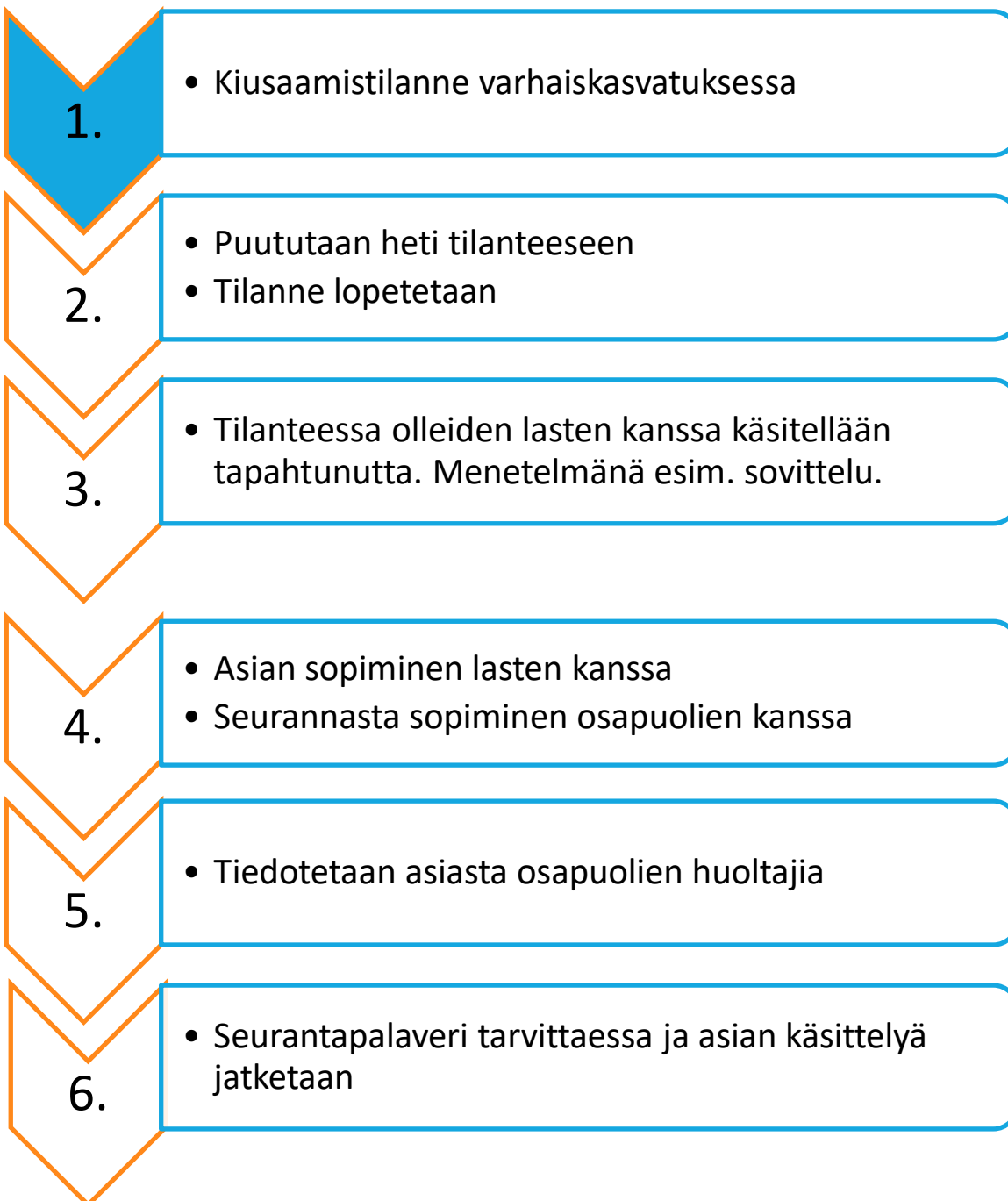
Perehdytys ja tiedottaminen toteutetaan:

Henkilöstö on veloitettu lukemaan suunnitelman ja sitoutumaan sen noudattamiseen.

Kiusaamisen ehkäisystä keskustellaan peda- ja tiimipalavereissa sekä toimintakausittain koko

päiväkodin henkilöstön kesken yhteisissä palavereissa. Ryhmissä käsitellään ja sovitaan lasten kanssa yhteiset säännöt ja käytänteet tukemaan arjen hyvinvointia. Suunnitelma on huoltajien luettavissa päiväkodin kotisivuilla.

1. Varhaiskasvatuksessa panostetaan hyvään ilmapiiriin ja tuetaan lasten tunne- ja kaveritaitoja, ennaltaehkäistään kiusaamistilanteita.
2. Henkilöstö tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja tilanteet. Niihin puututaan aktiivisesti.
3. Varhaiskasvatusyksiköissä käydään vuosittain läpi suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Menetelmiä ja toimintatapoja kehitetään.
4. Kiusaamistilanteisiin puututaan aina ja niistä tiedotetaan kaikkia asianosaisia.

Kiusaamista koskevat määräykset varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Henkilöstöllä on keskeinen rooli joka päivä lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Tunnesäätelyn kehittymistä tuetaan, ja lapsia opetetaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata tai syrjitä, tai aiheuteta vaaraa muille. Lasten vertaisuuhteiden kehittymistä tuetaan. Turvallisuus varmistetaan henkilöstön läsnäololla ja ohjauksella eri tilanteissa, ja kaikissa lapsiryhmissä.

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti lasten iän ja kehityksen mukaisesti.

Lasten osallisuutta edistetään monin eri tavoin. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistavat osallisuutta. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista, ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen työ (OPH)**VASU:**

Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaisuuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Varhaiskasvatus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

ESIOPS:

Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaisuuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja

Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi (OKM)

Eri hallinnonalojen toimista koostuvan ohjelman taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset mm. syrjimättömyydestä sekä jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kokea kiusaamista, häirintää, väkivaltaa tai sosiaalista syrjintää koulussa tai oppilaitoksissa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa toimenpideohjelmia.

Kiusaamisen ehkäiseminen varhaiskasvatuksessa (MLL sivulta kopioitu)

Päiväkodeissa kiusaaminen on arkipäivää, mutta ilmiötä ei aina tunnisteta kiusaamiseksi. Kiusaamiseen ei ole kiinnitetty aina riittävästi huomioita tai siitä ei ole käytetty kiusaamisen käsitettä. Alle kouluikäisten lasten vuorovaikutustaidot ovat vasta kehitymässä, eivätkä lapset vielä ole omaksuneet kiusaajan tai kiusatun toimintatapoja. Pitkään jatkuessaan kiusaaminen voi johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista ehkäistään vaikuttamalla lapsiryhmän toimintaan, luomalla turvallinen ilmapiiri ryhmään sekä vahvistamalla vuorovaikutustaitoja.

Kiusaamisen ehkäisy perustuu aikuisen omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön sekä ymmärrykseen siitä, että aikuinen itse vaikuttaa ilmiön olemassaoloon. Aikuisen toiminta ja valinnat voivat ylläpitää kiusaamistilanteiden jatkumista ja mahdollistaa niiden syntymistä. Aikuisen tehtävä on kantaa vastuu kiusaamistilanteista, niihin puuttumisesta sekä ennaltaehkäisystä.

Varhaiskasvatusyksikkö ratkaisee itse, mitkä keinot ovat tehokkaita

Kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista on vaikea ohjeistaa ulkopuolelta, sen sijaan päivähoitoyksikön on itse ratkaistava, millaiset keinot sillä hetkellä juuri nyt siellä olevien lasten kanssa olisivat tehokkaita. Kiusaamisen ehkäisy tulisikin nähdä osana arjen pedagogiikkaa, joka muuttuu ja muotoutuu ryhmän ja lasten taitojen mukaan

[MLL Mielenlukutaitoa www.pdf](#)

Päiväkotirauha on lapsia ja vanhempia osallistava kiusaamisen vastainen toimintatapa, jota päiväkotit voi soveltaa omassa yksikössään tai ryhmässään omien tarpeiden mukaan. Päiväkotirauhan tavoitteena on vahvistaa lasten, vanhempien ja kasvattajien yhteistyötä ja osallisuutta hyvän kasvu ympäristön luomisessa. Ideana on antaa tilaa lasten omalle suunnittelulle ja tekemiselle sekä pohtia niin aikuisten kesken kuin yhdessä lasten kanssa, millaisista asioista muodostuu kaikille mukava ja turvallinen ryhmä.

Päiväkotirauhan suunnittelu voi auttaa tekemään näkyväksi päiväkodissa jo toteutettavia tuttuja, konkreettisia asioita, jotka edistävät turvallista, myönteistä ilmapiiriä ja osallisuutta. Päivä. Ideoita kysytään lapsilta ja osallistavia teemoja voi olla myös useita vuoden aikana. [Päiväkotirauha - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

PIKI-toimintamallin avulla tunnistetaan ja ehkäistään kiusaamista kotona ja varhaiskasvatuksen ryhmissä. Tavoitteena on vahvistaa erityisesti lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. [PIKI-toimintamalli \(pikitoimintamalli.fi\)](#) Ymmärrystä [huoltajille ja kasvattajille: Tunne lapsiryhmäsi](#)

Folkhälsan: Inspiraatioksi tarkoitettu materiaali on suunnattu päiväkotien henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja muille kiusaamisen vastaisesta työstä kiinnostuneille. Materiaalin tavoitteena on tukea lapsen kaverisuhteita, ohjata ja opettaa lasta muodostamaan merkityksellisiä suhteita eri tavoin samanikäisiin lapsiin sekä vahvistaa positiivisia edellytyksiä lapsiryhmässä.

MiniVerso varhaiskasvatukseen

MiniVerso on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ristiriitatilanteissa.

Opas lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja toimintamalli kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn. Linkki Pirkanmaan LAPE

Kiusaamisen ehkäisy on kirjattu varhaiskasvatuslakiin. Lasta tulee lain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

– Varhaiskasvatuksessa opitaan toimimaan ryhmässä ja ottamaan toiset huomioon. On tärkeää, että päiväkodissa puututaan kiusaamisen ensimmäisiin merkkeihin. Päiväkodin tulee olla lapselle turvallinen ympäristö, jossa ketään ei kiusata eikä kukaan opi kiusaajaksi. Henkilöstöllä on yksiselitteinen velvollisuus ehkäistä häirintää ja kiusaamista sekä puuttua siihen.

Varhaiskasvatus on keskeinen toimintaympäristö, jossa lapsi ensimmäistä kertaa harjoittelee toimimista vertaisten kanssa ryhmässä. Tutkimuksissa kiusaaminen usein määritellään seuraavasti: ”Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa ja/tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua.” (Olweus, 1993; Salmivalli, 2010).

Uutinen 26.1.2023 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/uusi-sivusto-tarjoaa-ohjeita-ja-tyokaluja-kiusaamisen-hairinnan-syrjinnan-ja>

Linkki suoraan Opetushallituksen YouTube-soittolistalle Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen

https://www.youtube.com/watch?v=ZAwgilJzzxQ&list=PLsBm4tVhwd2E_CtDxK87_03Bhf73JnU9y